

Völgyzugoly Műhely Kft.

VISZNER

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017. december

TARTALOM

Köszöntő	4
1. Bevezetés	5
2. A település bemutatása, általános településkép, településkarakter	6
3. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása	7
4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők	9
5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató	32
6. Jó példák bemutatása	36
7. Az anyaghasználat, részletképzések mintái	40
8. Forrásjegyzék	45

Köszöntő

A Településképi Arculati Kézikönyv

- egyrészt a Község lakói számára készül, hogy közzétehető formában dokumentálásra kerüljön minden olyan épített környezeti érték amely a sajátjuk, amelyre büszkék lehetnek és amelyet a jelenlegi és korábbi generációk együttesen hoztak létre, amelyekkel táji-termeszeti értékeikhez harmonikusan igazodtak;
- másrészt azok számára, akik ebbe a kialakult épített világba új épületekkel, régi épületek átalakításának szándékával kívánnak új elemeket létrehozni, azért, hogy az új, amit létrehoznak, a meglévő értékeket megőrizve építse tovább a község már meglévő értékeit.

A Településképi Arculati Kézikönyvet alapvetően azoknak kell elkészíteniük, akik a település értékeit a legjobban ismerik, olyan szakemberekkel együttműködve, akik ismerik az építés, településfejlesztés szabályait, valamint olyan településvezetőkkel, akik megválasztott vezetőkként felelősséget viselnek a települési ügyekért. Köszönet a Fórumokon, a konzultációk során közreműködőknek.

A településképi alakulása, annak védelme és értékőrző továbbfejlesztése közügy, nem pusztán azok ügye, akik házat építenek, felújítanak vagy éppen elbontanak.

Ennek a közös településformáló tevékenységnek reményében köszönti az olvasót

Fodor János polgármester

I. Bevezetés

A magyar Országgyűlés a hazai települések jellegzetes és értékes arculatának megóvása, kialakítása, az épített és a természeti környezet egységes védelme, egyben az építési beruházások gyors és sikeres megvalósíthatósága érdekében megalkotta a települések védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényt.

A településképi védelme a település vagy településrész jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének - az építészeti, táji érték és az örökségvédelem figyelembevételével történő - megőrzését vagy kialakítását jelenti.

A kézikönyv a települések természeti és épített környezet által meghatározott településképi jellemzők bemutatásának és minőségi formálásának eszköze.

A kézikönyv

- feltárja és ismerteti a településen belül jól elkülönülő egyes településrészek arculati jellemzőit és értékeit,
- és ennek figyelembevételével szöveges és képi megjelenítés formájában **javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására.**

A településképi értékek meghatározásakor nagy kérdés minden településen, hogy mit is tekintünk értéknek. A régi érték-e csak azért, mert korábbi időszakok terméke, tanúja? Értékes-e ami értékesnek vélt mintákat importál? Hogyan tudjuk felfedezni, sőt létrehozni azokat az értékeket, amik megújítóak (innovatívak) helyben, akár a helyi adottságokkal élve, akár máshol látott mintákat "honosítva"? A következőkben válaszokat kívánunk adni ezekre a kérdésekre a jó példák felsorolásával.

Dr. Ónodi Gábor, 2017. október

2. A település bemutatása, általános településkép, településkarakter

Visznek kis község Heves megye déli részén, a Gyöngyös patak jobb partján, Gyöngyös várostól délkeletre, mintegy 22 km távolságra, a Mátra által északról védett sík területen fekszik. Lakosainak száma : 1115 fő, a lakások száma 538 fő.

Visznek nevével már a tatárjárás /1241/ előtt találkozunk a krónikák könyvében. A szójhagyomány szerint úgy lett Visznek-ké, hogy a régi község helyét a víz gyakran elöntötte, s emiatt az ősök azt mondták:

– Gyerünk feljebb a „víznek”!

Ez időtől kezdve kevés hiteles adatot találunk Visznek életéről. Nem csoda, hiszen már fekvésénél fogva a tatár és a törökdúlások idején a különböző csapatfelvonulások útjába esvén, fejlődése lehetetlenné volt téve, s ha voltak is hiteles feljegyzett adatok, azok megsemmisültek.

Az 1552.évi adóösszeírás a töröktől elpusztított helynek mondta. Nagyon lassan indult meg a benépesedés, még 1750-ben is csak 67 volt a község adófizetőinek száma.

Az 1800-as évek elején nemigen történt nevezetesebb esemény, mely a község életére különösebb hatással lett volna.

Az első szomorú világegés mély nyomokat hagyott a falu életében, a hősi halottak száma 50 főre tehető.

A község lakossága kiscgazdákból, földnélküli vagy csak igen kevés földű munkásokból állott, akik éppen a földtelenség miatt mint mezőgazdasági munkások /summások - 600-800 fő/ helyezkedtek el az ország különböző részein.

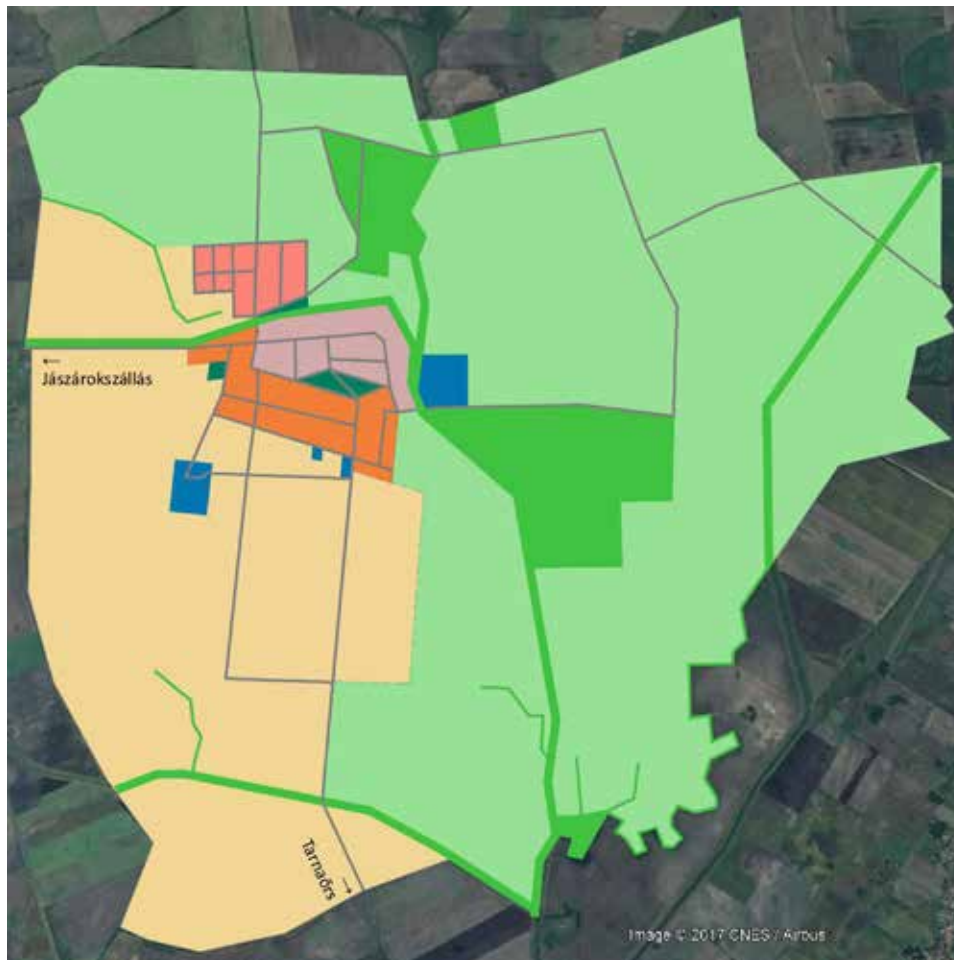
A második világháború után megrongált házak, lepusztult ingatlanok maradtak. Ez a világháború 54 halálos áldozatába került a községnek.

A község szerkezeti jellemzőit sajátos Mátra-aljai fekvése, a nyugati irányból érkező, a hegyekből származó vizeket az Alföldre hozó Gyöngyös patak, majd az ebbe északról érkező Külső-Mérges patak határozzák meg. A falu középső, legrégebbi „ófalú” része, a Gyöngyös pataktól délre annak délre forduló kanyarjáig terjed, ettől északra helyezkedik el a falu nevezetes hídján át megközelíthető „újtelep”. Nyílegyenes utcái, egyforma telkei adják a telep jellegét.

Visznek település szerkezete Magyarország Katonai Felmérése (1941)

3. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása

- Ófalu, településközpont
- Újtelep
- Déli telep
- Üzemi terület
- Zöldterület
- Zöldfolyosó
- Pufferzóna
- Mezőgazdasági terület

A település közigazgatási területének struktúráját két hálózat, az utak és a vízfolyások nyomán kialakult zöldfolyosók tagolják.

A nyugatról, Jászárokszállás felől a Gyöngyös patakka párhuzamosan húzóó országút, még mielőtt keresztezné a patakot éles kanyarral délre, Tarnaórs felé fordul.

Ebben a kanyarban alakult ki a falu első beépített területe, az ófalu.

A terület délnyugati negyedében, vélhetően a kedvező termőhelyi adottságoknak megfelelően mezőgazdasági terület alakult ki, viszonylag kevés vízfolyással, természetközeli állapotú területtel tagoltan.

A Gyöngyös paktától északra és keletre fekvő területek vízfolyásokkal tagolt, a vízfolyások mentén zöldfolyosó funkciókat ellátó természetes és természetközeli területek és ezek pufferterületei helyezkednek el.

Visznek település közigazgatási területének eltérő karakterű településrészei

A zöldfolyosók sávjai és a pufferterületei Natura 2000 területek.

3. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása

- Ófalu, településközpont
- Újtelep
- Déli telep
- Üzemi terület
- Zöldterület
- Zöldfolyosó
- Pufferzóna
- Mezőgazdasági terület

Ahogy az 1941-ből származó térkép mutatta, a falu középső, legrégebb „ófalu” része, a Gyöngyös pataktól délre annak délre forduló kanyarjáig terjed.

Ettől északra helyezkedik el az „újtelep”-nek tekinthető településrész.

Csak a falu nevezetes hídján átkelve közelíthető meg, szabályos utca-és telekhálózata kölcsönzik a telep jelleget.

Az ófalutól délre induló utcák menti telkek az 1941-es térkép szerint még nem épültek be, de mára jelentős területarányt képviselve ezek mentén kialakult a falu „déli telepe”, mely nem csak azért nevezhető „délinek”, mert az ófalutól délre helyezkedik el, hanem azért is, mert a hajdani kubikgödörök helyén megmaradt benádasodott tó különös, mediterrán hangulatot kölcsönöz a településrésznek.

A külterületek üzemi területei a hajdani TSz telepek területei, illetve a kisebb telkeken, közvetlenül a belterületet határoló útra csatlakozva újabb mezőgazdasági vállalkozók telepei alakultak ki.

Visznek település belterületének eltérő karakterű településrészei

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az ófalu településrész jellegzetességei ●

Az ófalui településrész a falu két jellegzetes történelmi emléke között "feszül" ki, nyugat-kelet irányban. A falu nyugati végét a Gyöngyös patakon átívelő kőhíd jelöli ki, melynek építési idejéről nincs adat, a hagyomány szerint az igen erős és szép híd, a katonaság átvonuló útján, a katonaság által építetett. A híd mellett közvetlenül van egy vízimalom. Ez a malom is a híd építésének idején készült, első "gépesített" erőforrása volt a falunak.

A malom a híddal, nézet északnyugat felé

A kőhíd a Gyöngyös patak medre felett ível át, ám a patakban a legutóbbi vízrendezési munkák óta közvetlenül víz nem folyik, csak ha az É-D irányú fő vízlevezető Külső-Mérges patakból visszatörlik az ár.

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● Az ófalu településrész jellegzetességei

A kőhíd, nézet nyugat felől

A malom épülete, nézet észak felől

Az élelmiszerbolt,

mellette a Gyugori kocssa bejárata

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az ófalu településrész jellegzetességei ●

A hídfő keleti oldalán a falu Művelődési Háza helyezkedik el, igényes, a 70-es évekből származó építészeti kialakítással.

Művelődési Ház, déli homlokzat

Piaci pavilonok a hídfő keleti oldalán, a Művelődési Ház mögött

Rövidülésben jobban érvényesül a homlokzat plasztikájának fény-árnyék játéka

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● Az ófalu településrész jellegzetességei

A kőhid település-szerkezeti jelentőségét régi, felújításra váró szép fészület is hangsúlyozza, jelenleg alárendelten elkerítve.

A hídhoz csatlakozó alközponttól keleti irányban húzódik az ófalu és egyben a falu főutcája, a Szabadság utca. Az utcától északra nyíló telkek kifutnak a Gyöngyös patak gátjáig, déli irányban pedig a főutcára merőleges zezugos utcácskák tárják fel a területet a Tópart utcáig lefutva. Ebben a településrészben a lakóépületek közé ékelődve helyezkedik el a falu össze közintézménye is. A lakóépületek között a legrégebbiek az I. világháború előtt épültek.

A két világháború közti időszak fellendülő gazdasága elegáns, polgárosodó jellegű épületeket hagyott az utókorra. A fellendülés időszakát a II. világháború megszakította, ezt követően a nagyüzemi mezőgazdaságban dolgozók családi házaik épültek. A rendszerváltozást követően kevés új épület épült, inkább a meglévők rekonstrukcióira találunk példákat.

A falu főutcája megépített történelemkönyv, az elmúlt 150 év összes családi ház építési minta megtalálható.

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az ófalu településrész jellegzetességei ●

Még a főutca lakótelkein is megmaradtak a háztáji gazdálkodás melléképületei. Állattartás már alig zajlik, de a Gyöngyös patak gátjáig kifutó telkeken zöldség- és gyümölcsstermesztés zajlik.

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● Az ófalu településrész jellegzetességei

A magas térdfalakkal épített tető csaknem emeletes ház magasságú, mellette szerényen megbújik a korábbi kockaház tömege.

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az ófalu településrész jellegzetességei ●

Korok találkozása, a falu egyik legrégebbi lakóépülete mellett már kisvárosias jellegű az emeletes lakóház

Izgalmas gyalogosúton lehet a főutcáról a Gyöngyös patak gátjához, árteréhez kijutni. A gyalogosút mentén vízvezető árok is húzódik, a főútca csapadékvizét vezeti ki az árterbe.

A gyalogos út felé néző oldalhomlokzat, lakó és melléképületek igényes, lépcsőzetes kialakítása.

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● Az ófalu településrész jellegzetességei

A főutca legigényesebben megépített épülete a községháza. A két világháború között megépített épület formálása már a modern építészet előszelét hozta a faluba, kisvárosi előképeket követve.

Homlokzati részlet

A Hivatal főbejárata

Északi homlokzat, Szabadság utca

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az ófalu településrész jellegzetességei ●

A Gyöngyös patak kanyarjában legyezőszerűen átforduló teleksor alatt, a Szabadság út tengelyében áll a falu temploma. Mellette szépen faragott feszület. Úgy is mondhatjuk, hogy a falu főútja a kőhíd melletti feszülettől idáig, két feszület közt van kifejlesztve.

Feszület a Szabadság út keleti végén

A római katolikus templom délkeleti homlokzata

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● Az ófalu településrész jellegzetességei

A feszület, korpusz

A feszület, a templom, a mellette elterülő park, benne a világháborús emlékművel képezik a község spirituális központját.

Templombelső

Világháborús emlékmű

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az „újtelep” településrész jellegzetességei ●

A község új telepe az ófalutól északra, a Gyöngyös patak északi oldalán terül el, a kőhídon keresztül közelíthető meg.

A kőhíd, mögötte az újtelep, nézet észak felé

Az újtelep fogadóépülete, talán bolt, vendéglő lehetett eredetileg. Felújítása folyamatban van

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● Az „újtelep” településrész jellegzetességei

Az új telep karaktere az ófaluétól alapvetően az utcák, telkek határainak szabályosságával, a telkek tágasabb méreteivel tér el.

A területen kizárólag lakóházak találhatóak, melyek kora, építészeti kialakítása, összetétele hasonlít az ófaluban álló épületekéhez. Mégis, a nagyobb telekméret, lazább beépítettség eltérő környezeti karaktert eredményez.

Tornácos ház, még az I. világháború előtti időkből

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az „újtelep” településrész jellegzetességei ●

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● A „déli telep” településrész jellegzetességei

A déli telep beépítése sokszínű, itt is megtalálhatóak a község történetének jellegzetes épületei, ám a „tó”, a telkek mélyebb fekvése zöldségeskertek kialakítását is lehetővé tették.

A község legdinamikusabban fejlődő része.

A Tópart utca, balra a tó

A tó partja

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

A „déli telep” településrész jellegzetességei ●

Szép állapotban megmaradt tornácos lakóház

Megjelennek a második otthonként használt épületek

Rövidesen újra festik a tornác mennyezetét.

A tornácoszlopok fejezetei, a fából készült egyenes, vízszintes áthidaló szerkezetek jellegzetesen alföldi jellegzetességű megoldások.

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● A „déli telep” településrész jellegzetességei

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az üzemi területek jellegzetességei ●

Jellegzetesen elkülönülnek az új vállalkozások telephelyeinek épületei a volt TSz majorok beépítésétől.

Vadszőlővel befuttatott homlokzat

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● Az üzemi területek jellegzetességei

A belterület legdélebbi utcája a Szondi utca, erről nyílnak az újonnan épített gazdaságok központi telephelyei.

A falu belterületétől délnyugati irányban kerül el az egyik egykori TSZ telep (sertéstelep), használaton kívüli épületek közé telepített új épületekkel.

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Az üzemi területek jellegzetességei ●

A falu belterületétől keleti irányban a volt tehenészeti telep épületei állnak, részben kihasználva, részben bontásra várva.

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

● A zöldterületek jellegzetességei

A községben három összefüggő zöldterületi egység került kijelölésre, az ófalutól északra, a Gyöngyös patak túlsó partján fekvő temető, a nyugati oldalon a sportpálya és a tó-nádas melletti park.

Emellett jelentősek az utak menti zöltsávok valamint a Gyöngyös patak menti gátat kísérő zöldfelületek.

19. századi sírkő a viszneki temetőben. A temetőt már a 18. század közepén készült I. katonai felmérés térképe is feltünteti.

Az öltözőépület jelöli, hogy a sportterület hol válik el a lakóterülettől. Hiányzik a község helye, a lelátó.

A falu déli területén elhelyezkedő nádas, tó

A járdát szegélyező intenzív növényzet az „újtelepen”.

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

A természet közeli helyszínek jellegzetességei (Natura 2000 területek, a zöldfolyosók és puffer területeik)

A község területén a vízfolyások medreit, azok kiterjedéseit követik az élő rendszerek kapcsolatait áramlásait biztosító zöldfolyosók. A Gyöngyös patak gátak közé szorult ártere, mint zöldfolyosó határolja a falu beépített területeit. A belterületi utcahálózat több helyen kapcsolódik a patakmederhez, ezeket meg kell tartani, óvatosan, hogy ne lehessen természetromboló a kapcsolódás.

A zöldfolyosó rendszert övező pufferterületeken zajló gazdálkodás a Fenntartási Tervek szerint a természetvédelmi célokat kell, hogy szolgálja.

A gátra vezető lépcső a főtca felől

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

- A természet közeli helyszínek jellegzetességei
(Natura 2000 területek, a zöldfolyosók és puffer területeik)

A Gyöngyös patak gátjáról nyugat felé nézve látszódik a patak sűrűn benőtt medre, mint „zöldfolyosó”, távolban a kőhíd

4. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

A mezőgazdasági területek jellegzetességei ●

A község mezőgazdasági területeinek üzemi tábláit gazdagon tagolják a földutakat, belvízlevezető árkokat követő fasorok, bokorsávok. Ezek amellett, hogy jótékonyan védik a szántókat a deflációs károktól, búvóhelyeket biztosítanak a mezei élőlényeknek, biztosítva a biodiverzitás magas szintjét.

A kőhíd felőli kilátás a mezőgazdasági táblákon át a szomszédos Jászárokszállás felé, nézet nyugati irányba

5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

Az 5.a)-5.g) pontok az ófalu, az újtelep és a déli telep településrészekre, mint falusias lakóterületekre egyaránt vonatkoznak.

5.a) Telepítés, előkert

A településrendezési eszközök közt szerepel a beépítési vonal meghatározása, a felső rajzon szaggatott vonallal jelölve.

Rendezetlen utcaképet eredményez, kerülendő, ha az épület hátrább, esetleg elforgatva kerül elhelyezésre a telken.

5. b) Épülettömeg

Az épület tömegének kialakításakor az egyszerűségekre kell törekedni. Összetett, egymásra torlódó épülettömegek nehezen, vagy csak bonyolult, formájú tetőkkel lehet csak lefedni.

5.c) Tetőhajlásszög

A közel azonos hajlásszögű tetőfelületek kialakítása nem csak a geometriai egységesség előnye miatt fontos, hanem közel hasonló tetőfedő anyagok alkalmazását is eredményezi, amely a harmonikus településkép egyik legfontosabb kulcsa.

5.d) Épületmagasság

A településrendezési eszközök közt szerepel az épületek magasságának szabályozása is. A kiugró magasságkülönbségek idegesítő vibrálást eredményeznek az utcaképben.

5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

5. e) Ablakok, nyílások

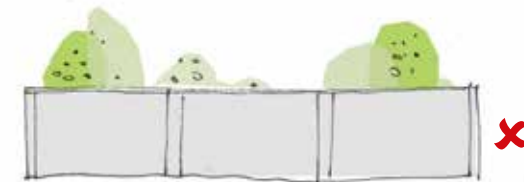

Mivel azt az emberi arcot tartjuk szépnek, amely ovális és függőlegesen nyújtott formájú, az épületek arcán, homlokzatán is azokat a nyílásokat tartjuk arányosnak és megnyugtatónak, amelyek függőlegesen nyújtott arányúak.

Falusi körülmények között az áttört, légies, a növényzetet látni engedő kerítést kell kívánatosnak tekinteni. A teljesen tömör kerítés az utca zártságát eredményezi, takargatnivalót sejtet.

Olykor szükség van a zárt kerítésekre, amikor az elkerített rész bensőséges zavartalanságát kell az elkerítéssel biztosítani (pl temetők).

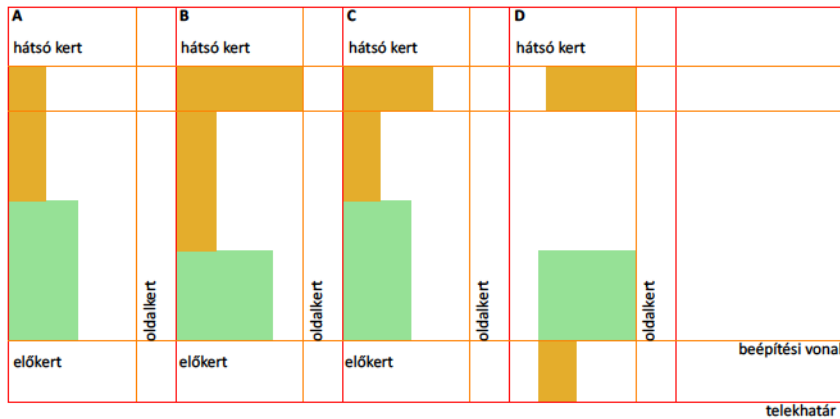
5.f) Kerítések

5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

5.g) A melléképületek elhelyezése a főépülethez képest

A melléképületek kialakítása, működése nem csak a tulajdonos életét befolyásolja, hanem a szomszédokét is, ezért azok telepítésénél különös gonddal kell eljárni.

A falusias beépítés egyik fontos jellemzője, hogy a lakóépülethez melléképületek is csatlakozhatnak. Emiatt az oldalhatárra telepített lakóépület terjedt el leginkább, mert ehhez lehet az udvar területével takarékosan bántva melléképületet építeni.

ad A): egyenes melléképület csatlakozása az oldalhatáron álló lakóépülethez.

ad B): hajlított melléképület kialakítása, az előírt minimális oldalkert méretet a melléképület méreteinek meghatározásakor is be kell tartani.

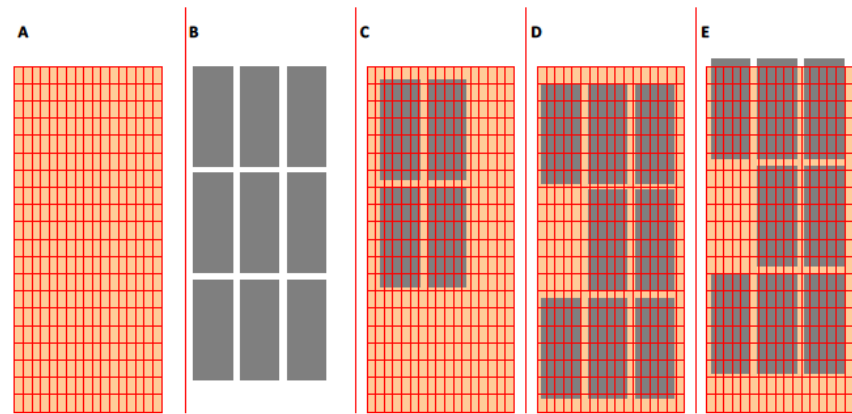
ad C): a hajlított melléképület nem éri el az oldalkert határvonalát, szellősebb kialakítás, mint az előző.

ad D): szabadonálló épület esetében a melléképületet is szabadonálló módon kell kialakítani, mégpedig tekintetbe véve a szomszédos telkek melléképületeinek a hátsó kerthez illeszkedő beépítési vonalát.

5.h) Napelemek elhelyezése a tetőn

Az ajánlás bármely karakterú településrészre érvényes.

A technikai fejlődéssel, a tetőfedőanyagok egyre precízebbé válásával illetve az egyre több berendezésnek a tetőre kerülésével egyre gondosabban kell megtervezni az épületeink tetőit. Településképi szempontból a tetőablakok mellett az egyre több tetőn megjelenő napelem megjelenése, gondos vagy kevésbé gondos elhelyezése fontos kérdés.

Az A) ábra egy tetszőleges tetőfedő cserép kiosztását mutatja, mellette a B) ábra pedig egy napelem kollektív kiosztását. Ami biztos, ismerve a kereskedelemben elérhető szerkezetek méreteit, hogy a két méretrendszer nincs összehangolva. A C) ábra mutatja, hogy a napelemek tetőre helyezésekor akkor keletkezik kedvező látvány, ha a napelemek egy összefüggő mezőt alkotnak a tetőn, akár az egészet lefedve. A D) ábra szerint a napelemek blokkjának széle cikk-cakkos, az E) ábra szerint akár túl is lóghat a tető szélén. Mindkét utóbbi megoldás nagyon kedvezőtlen képet mutat, gondos, összehangolt tervezéssel minden esetben meglehetősen találni a jó megoldást.

5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

5.i) Az üzemi területekre vonatkozó ajánlások

Az üzemi karakterű településrészekben kétféle típusú területhasználat és építkezés figyelhető meg:

- a zöldmezős jellegű beépítés
- a barnamezős jellegű, a volt TSZ telepek területei, épületei.

Mindkét esetben törekedni kell az épületeknek a majortelkeken történő koncentrálására vonatkozó, ma is „korszerű hagyománynak” megtartására, kihasználva az OTÉK kínálta „birtokközpont”-ra vonatkozó lehetőségeit.

A zöldmezős jellegű beépítések esetében ki kell használni azokat a korszerű építési módokat, amelyekkel a gazdálkodási program belátható működtetésének időszakára, az alkalmazott technológiák amortizációs idejével megegyező időtávra „mértezhető” az épület élettartama is. Ne hagyjunk az utókorra fizikailag és funkcionálisan is elavult épített környezetet, hanem gondolkodjunk „teljes életciklusban”, a szerkezetek gyártásától azok megsemmisüléséig terjedő időtávban, lehetőség szerint újrahasznosítható anyagok, szerkezetek alkalmazásával.

A falu legdélebbi utcájához (Szondy György utca) kapcsolódó üzemi rendeltetésű beépítésnek ugyanakkor az utcához, lakótelkekhez való kapcsolódás szempontjait is tekintetbe kell venniük, egyrészt azzal, hogy az 5/a pontban tárgyalt beépítési vonal itt is betartandó, másrészt az üzemi épületekben zajló technológiai folyamatok nem zavarhatják zaj és légszennyezéssel a lakóterületeken elhelyezkedő létesítményeket.

A barnamezős jellegű beépítéseket a már fizikai és funkcionális tekintetben egyaránt elavult épületállomány rekonstrukciós kötelezettségei, nehézségei bonyolítják, de könnyíti a már kiépült műszaki infrastruktúra rendszerek megléte. Mára számos hajdani építőanyag „szemétté” silányult, ezek eltávolítása, környezetvédelmi szempontból biztonságos elhelyezése időszerű, ki kell használni a helyben való biztonságos elhelyezés lehetőségeit, egyes anyagok újrahasznosításával.

5.j) A zöldterületekre, közterületekre vonatkozó ajánlások

- Ne engedjünk kitenni közterületekre, különösképpen településképi jelentőségű épületek közelébe oda nem illő formájú vagy tartalmú hirdetéseket, plakátokat, cégékeket.
- A közterületek növényzetét két oknál fogva kell ápolni:
 - o egyrészt, hogy maga a növény ápoltságot és egészséges legyen,
 - o másrészt, hogy ne takarják ki az ágak azokat a látnivalókat, amik a településkép értékei, vagy amik a látogatókat tájékoztatják.
- Településképi jelentőségű építményeket (pl. keresztek) ne engedjük magántulajdonú telkek kerítése mögé zárva nehezen láthatóvá, megközelíthetlenné tenni.

6. Jó példák bemutatása

6.1) Beépítési, épületalakítási minták az egyes karakteres területeken

ÓFALU, TELEPÜLÉSKÖZPONT

A településrész, amellyel, hogy lakóterület, a község legfontosabb közintézményeinek, szolgáltatási létesítményeinek is helyet kell, hogy adjon. A lakófunkciókat nem zavaró, a külső forgalmat is kezelni képes jó megoldások a falu főutcáján is megtalálhatók.

Valaha boltot lehetett működtetni a széles portál mögött

Kortárs példa: húsbolt Nagyigmádon, falusias környezetben

6. Jó példák bemutatása

ÚJTELEP

Szőlőlugassal körülvevett kockaház.

Az újtelep alapvetően nem az épületeivel különbözik az ófalutól, hanem lazább, több zöldfelülettel, nagyobb kertekkel kialakított telkeivel, az épületek és a növényzet szorosabb kapcsolataival.

DÉLI TELEP

A jó hangulatú településrész az idegenforgalom, vendéglátás célterületévé válhat.

A déli telep fő jellegzetessége a tó-közelség, ahol második otthon, üdülőépület is kialakítható, a vendéglátás épületeit itt kellene a lakóépületek sorában kialakítani.

6. Jó példák bemutatása

ÜZEMI TERÜLET

Kortárs példa: Fegyelmezett, a tartástechnológiai követelményeknek szigorúan megfelelő üzemi épületek, építési vonalra telepített beépítés (baromfitelep, Jászszentlászló)

ZÖLDTERÜLETEK

A zöldterületek célirányos alakítása a település eltérő karakterű részein több-féleképpen, az eltérő karaktereket szolgáló módon kellene, hogy alakuljon.

A lakóterület és a zöldfolyosó közti átmenet kertes területe, monumentális diófával

A „déli telep”-en, a bányató revitalizációja egyaránt szolgálhatná az ófaluban elhelyezkedő oktatási létesítmények (óvoda, iskola) gyerekeit és az idelátogató gyermekeket vizes kalandparkszerű játszótérrel, és a felnőtteket, vízparti parkban kialakított vendéglátó helyekkel.

6. Jó példák bemutatása

Játszótér, vízfelülettel összekapcsolva

Vendéglátóhely vízparti terasszal

A falu sportpályája is megérdemelné a környezete fejlesztését.

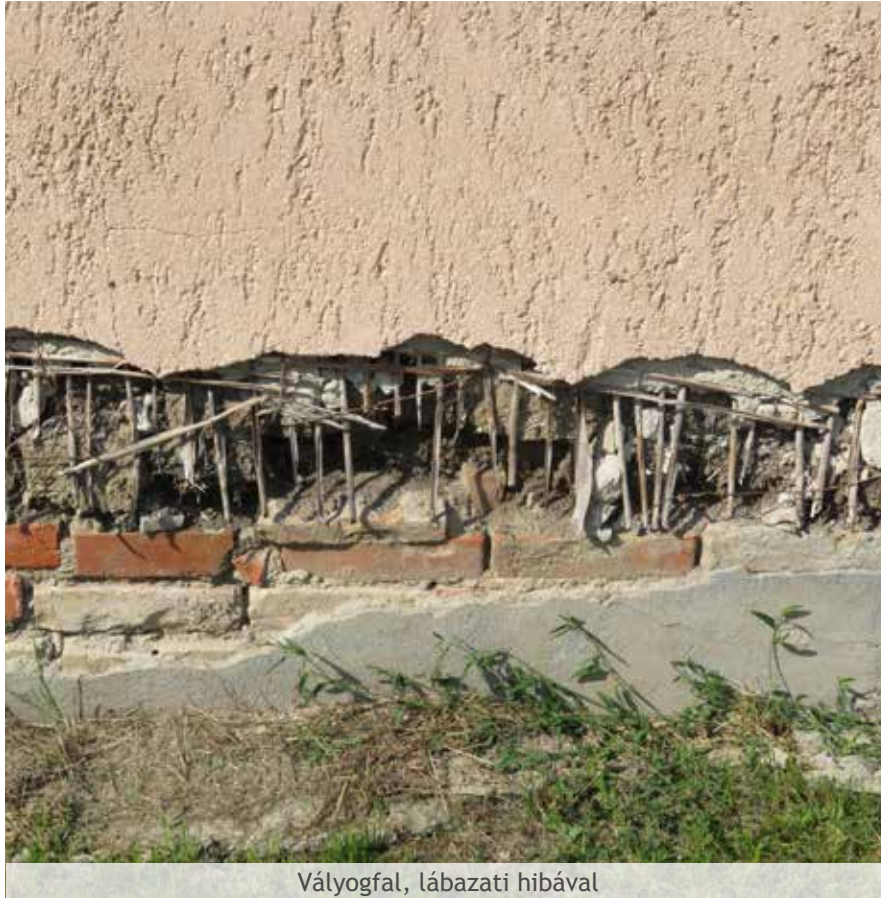
A sportpálya mellett lelátó kialakítása ülőhelyeket kínálva hangulatossá teszi a rendezvényeket, amellet pedig lehatárolja a pálya, a sportterület terét is, alkalmat kínálva fásításra, bokrok ültetésére.

Lelátószerkezet kislétszámú nézőközönség számára

7. Az anyaghasználat, részletképzések mintái

A viszneki épületek jelentős része, különösképpen a legrégebbiek vályog anyagú falakkal, nádazva, vakolva készült, égetett agyagtéglából rakott alapozással. Ez a tény általában nem látható, csak az épület falzatának károsodása esetén.

Vályogfal, lábazati hibával

Ebből a hagyományból kiindulva alakult a vakolatplasztika és a színezés viszonylag egységes kultúrája a községben. Ennek szép példáit mutatják a következő képek.

Festett tagozatok, meg lehet találni a hangulatos pasztell-színeket a mai festékinálatban

7. Az anyaghasználat, részletképzések mintái

Kedves hangulatú hogy a festett kerítés és az ablakkáva vakolat- fonata egyaránt mályvaszínű.

Kicsit élénkebb a hangulat, ha a fal sárgásra van festve.

7. Az anyaghasználat, részletképzések mintái

Elegáns részletekkel készült a Polgármesteri Hivatal épülete, a kő a gyöngyöstarjáni kőbányából való, a téglafalakat vakolva készültek.

A kővel való bánásmód kultúrája a kőhíd építése óta hagyomány Viszneken

7. Az anyaghasználat, részletképzések mintái

A régi iskola épülete nyerstégla falazattal, gyöngyöstarjából származó kőlabazattal készült. A két anyag szépen összeillik, a mai legszigorúbb épülete-energetikai követelményeket is ki lehet alkalmazásukkal elégíteni (többrétegű falazattal).

7. Az anyaghasználat, részletképzések mintái

Természetesen a fa anyagok használata sem idegen a helyi épületektől. Méltóságteljesen öregszenek az oromzatok deszkázatai sok régi, tornácos épületen.

Széles fenyődeszkával borított tetőszerkezet, a deszkák hézagait lécekkel fedték. A deszkázat síkja elé ugró külső falsíkgig a tetőhéjazat anyagával azonos hódfarkú cserép falborítás készült.

Hajdani kukoricagórék hangulatát idézi a gépkocsitároló szín tolóajtóinak szép, fegyelmezett függőleges deszkaborítása. Előtte igényes fakerítés.

8. Forrásjegyzék

- 1 MAPIRE, <https://www.kfki.hu/~cf98/visznek/visztori.htm>
- 2 <http://epiteszforum.hu/foszerepben-a-hus-husbolt-es-kisfeldolgozo-nagyigmandon>
- 3 <https://modernmarketingjapan.blogspot.hu/2012/04/best-childrens-sports-park-and-obstacle.html>
- 4 <http://promenad.hu/cikk/martelyi-udulotulajdonosok-figyelem-154343>
- 5 www.lukacshaza.hu/index.php/galeria/focipalya-lelato-avatas-program/lelato-avatas-1005

MEGBÍZÓ

Készítette: Visznek Község Önkormányzata
Fodor János polgármester
Gergely Péter főépítész
3293 Visznek, Szabadság út 63.

SZERZŐK

Völgyzugoly Műhely Kft.
2083 Solymár, Bimbó u. 20.
Tel.: 1-439-0490

Szöveg: Dr. Ónodi Gábor

Fotók: Dr. Ónodi Gábor, Völgyzugoly Műhely Kft.

Rajzok, ábrák: Füsi Zsófia – okl. építészmérnök,
Lukács Péter – okl. építészmérnök

MUNKATÁRSÁK

Grafikai szerkesztés: Székely István

© Minden jog fenntartva!

VZM 1420/17

Elfogadva a 93/2017. (XII.21.) kt. határozattal.